

К. пед. наук Білокопитов В.І.

Сумський національний аграрний університет, Україна

ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ОСНОВНІ СКЛАДОВІ

Справжнім початком концентрації уваги європейської академічної спільноти на проблемах якості вищої освіти стало створення в Європейському Союзі Рекомендаційної ради, яка в 1998 році підтримала ідею розвитку системи забезпечення якості, що реалізовувала б такі **цілі**:

1) забезпечувати якість вищої освіти в економічному, соціальному та культурному контекстах кожної країни, у той же час враховувати особливості загальноєвропейського простору та світових вимог;

2) підтримувати і допомагати вищим навчальним закладам (ВНЗ) у розробці системи заходів, спрямованих на забезпечення якості, а саме: дослідження, покращення якості викладання та навчання;

3) стимулювати обмін інформацією щодо забезпечення якості як на державному, так і європейському рівнях, підтримувати співпрацю ВНЗ у розробці теоретичних засад оцінки якості європейської вищої освіти [4, 8–12].

Відомі у світі дослідники міжнародних тенденцій забезпечення якості вищої освіти К. Кемпбел і М. ван дер Венде виокремили десять основних **факторів**, що вплинули на швидкий темп розвитку системи забезпечення якості:

1) зацікавленість роботодавців у визначенні цілей навчання і очікуваних результатів (було визнано, що без участі роботодавців ВНЗ не в змозі визначити вимоги до якості знань, який би відповідав портребам сучасного ринку праці);

2) наявність тенденції погіршення якості вищої освіти при збільшенні її масовості;

- 3) помітне зниження рівня фінансування вищої освіти в умовах економічної кризи;
- 4) розвиток транснаціональної освіти завдяки зростанню мобільності студентів і викладацького складу;
- 5) збільшення кількості ВНЗ різних форм фінансування;
- 6) заміна правил прийому студентів;
- 7) зміна парадигми співпраці парадигмою конкуренції (як між ВНЗ різних форм фінансування, так і між ВНЗ різних країн);
- 8) стрімке зростання і розвиток вищої освіти;
- 9) помітне зростання кількості іноземних студентів;
- 10) зростаюча диверсифікація послуг ВНЗ, включаючи дистанційне навчання [2, 7–20].

Важливо саме після визначення чинників, що прискорюють розвиток систем забезпечення якості вищої освіти, виокремити й основні вимоги до ефективності таких систем. Для нашого дослідження суттєву роль відіграло дослідження С. Бін Махфуз та К. Ховде, у якому чітко схарактеризовано три основні **вимоги**:

- 1) забезпечувати відкритість ВНЗ і прозорість навчальних програм, що відповідали б мінімальному рівню якості для захисту інтересів студентів;
- 2) сприяти вдосконаленню всіх навчальних закладів і програм незалежно від їх рівня та заохочувати ВНЗ розвивати свою власну внутрішню культуру якості;
- 3) вирішувати зазначені вище вимоги при розумних витратах, які не повинні перевищувати очікувані вигоди від поліпшення якості [1, 2–4].

Відомий британський дослідник Пітер Вільямс у своїй презентації (2008 рік) серед основних інструментів виокремив такі два ключові **інструменти**, які стосуються саме забезпечення якості вищої освіти:

- 1) Європейські стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти (під визначенням «стандарти» в цьому контексті не мається на увазі «стандартизація» або «вимоги»; стандарти – це заява про передовий досвід:

вони короткі і загальні; «рекомендації» як ілюстрації до стандартів у дії, вони надають додаткову інформацію та пояснення, чому стандарти є важливими);

2) Європейський реєстр агенцій із забезпечення якості вищої освіти (загальнодоступний веб-перелік агенцій із забезпечення якості вищої освіти що працює в Європі; добровільне приєднання до реєстру через відповідність стандартам і рекомендаціям) [5, 8].

Реєстр було створено для виконання таких цілей: сприяти мобільності студентів, створюючи основу для підвищення довіри серед ВНЗ; зменшити можливості для «акредитаційних фабрик» для отримання довіри; забезпечити базу для урядів дозволяти ВНЗ обирати будь-яку агенцію з реєстру, якщо це узгоджується з національними домовленостями; забезпечити засоби для ВНЗ вибір між різними агенціями, якщо це узгоджується з національними домовленостями; слугувати інструментом підвищення агенцій із забезпечення якості та сприяти взаємній довірі між ними [3].

Література

1. Bin S. Quality Assurance in Higher Education: A Comparison of Eight Systems [Electronic resource] / S. Bin, K. Hovde // ECA Knowledge Brief – URL : http://siteresources.worldbank.org/INTECALEA/Resources/ECA_KB35

2. Campbell C. International Initiatives and Trends in Quality Assurance for European Higher Education / C. Cambell, M. van der Wende / Exploratory Trend Report / The European Network for Quality Assurance in Higher Education. Helsinki, 2000 – 38 p.

3. European Quality Assurance Register for higher Education [Electronic resource]. – URL : <http://www.eqar.eu/about/introduction.html>

4. Quality Procedures in the European Higher Education Area and Beyond / [N. Costes (eds)]. // ENQA Occasional Paper 14. – 2008 – 114 p.

Williams P. Higher education in Europe: current developments in quality assurance and accreditation [Electronic resource] / P. Williams. – URL : http://www.chea.org/pdf/2008_SW_Peter_Williams_Presentation.pdf